

Co-funded by
the European Union

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Володана економічного факультету
В.М.Гельман

12 2023

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ
ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ЯК ЗАПОРУКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ
(NEWAGRO)**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Циклу вільного вибору бакалаврів в межах університету

Укладачі:

Кушнір С.О., д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Батракова Т.І., к.е.н., доцент фінансів, банківської справи та страхування,
Венгерська Н.С., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів і
економіки міжнародного туризму,

Бондар О.Г., перший проректор, д.ю.н.,

Федчишин Д.В., д.ю.н. доцент кафедри цивільного права,

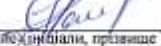
Луц Д.М., к.ю.н., доцент кафедри цивільного права.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Протокол № 7 від "8" 12 2023 р.
В.о. завідувач кафедри

А.В. Черен
(підпис)(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
економічного факультету
Протокол № 5 від "25" 12 2023 р.
Голова науково-методичної ради
економічного факультету

Н.О. Лугієнко
(підпис)(ініціали, прізвище)

2023 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
 КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о.декана економічного факультету

В.М.Гельман

«25» грудня 2023

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА СТАЛІЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ
 ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ ЯК ЗАПОРУКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
 ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО
 ВІДНОВЛЕННЯ
 (NEWAGRO)**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Циклу вільного вибору бакалаврів в межах університету

Укладачі:

Кушнір С.О., д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
 Батракова Т.І., к.е.н., доцент фінансів, банківської справи та страхування,
 Венгерська Н.С., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів і
 економіки міжнародного туризму,
 Бондар О.Г., перший проректор, д.ю.н.,
 Федчишин Д.В., д.ю.н. доцент кафедри цивільного права,
 Луц Д.М., к.ю.н., доцент кафедри цивільного права.

Обговорено та ухвалено
 на засіданні кафедри фінансів, банківської
 справи та страхування

Протокол №7 від “08” грудня 2023 р.
 Завідувач кафедри

А.В. Череп

(підпис)(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
 економічного факультету
 Протокол №5 від “25” грудня 2023 р.
 Голова науково-методичної ради
 економічного факультету

Н.О. Дугієнко

(підпис)(ініціали, прізвище)

2023 рік

Євроінтеграція та сталий розвиток сільських територій України як запорука забезпечення продовольчої безпеки в умовах повоєнного відновлення (NEWAGRO) :

Програма навчальної дисципліни підготовки бакалаврів очної (денної) форми здобуття освіти спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 073 «Менеджмент», 081 «Право», 091 «Біологія та хімія», 101 «Екологія», 205 «Лісове господарство», 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», 061 «Журналістика», 035 «Філологія», 032 «Історія та археологія», 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», 111 «Математика», 121 «Інженерія програмного забезпечення», 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 014 «Середня освіта», 016 «Спеціальна освіта», 022 «Дизайн», 053 «Психологія», 052 «Політологія», 231 «Соціальна робота», 017 «Фізична культура і спорт», 227 «Фізична терапія, ерготерапія», 241 «Готельноресторанна справа» / за заг. ред. С.О. Кушнір. Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 16 с.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Кушнір С.О., д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Батракова Т.І., к.е.н., доцент фінансів, банківської справи та страхування,

Венгерська Н.С., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів і економіки міжнародного туризму,

Бондар О.Г., д.ю.н., перший проректор,

Федчишин Д.В., д.ю.н. доцент кафедри цивільного права,

Луц Д.М., к.ю.н., доцент кафедри цивільного права.

Програму розроблено в рамках реалізації проєкту ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH за підтримки Програми Erasmus+ Європейського Союзу

This publication reflects only the author s views and the European Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information it contained.

With the support of the
Erasmus+ Programme of the
European Union

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість кредитів – 3,5	Вибіркова	
		Цикл дисциплін професійної підготовки	
	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		7 -й	-й
	Змістових модулів – 5	Лекції	
		32 год.	год.
		Практичні	
	Кількість поточних контрольних заходів – 1	18 год.	год.
		Самостійна робота	
		40 год.	год.
Вид підсумкового семестрового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Євроінтеграція та сталий розвиток сільських територій України як запорука забезпечення продовольчої безпеки в умовах повоєнного відновлення» (NEWAGRO) є формування обізнаності в частині забезпечення продовольчої політики ЄС та приведення системи продовольчої безпеки України до європейських стандартів шляхом сприяння, підтримки та пріоритетності відновлення та розвитку сільських територій, включаючи сталий розвиток малого та середнього фермерства, організації забезпечення потреб країни власним органічним виробництвом та збільшення експорту продуктів переробки на основі передового європейського досвіду та національної культури, враховуючи природні та виробничі можливості України, забезпечення законодавчого підґрунтя для ефективної взаємодії сільськогосподарських виробників та вищих структур, відповідальних за планування продовольчої безпеки, потенційних інвесторів.

Курс «NEWAGRO» направлений на роз'яснення політики ЄС щодо забезпечення продовольчої безпеки, популяризацію кращих практик ЄС та нових можливостей імпортозаміщення, відновлення сільських територій, ефективних технологій самозайнятості сільського населення, збільшення особистісного потенціалу розвитку та соціальної інтеграції.

Завдання навчальної дисципліни «NEWAGRO»: довести до студентів зміст поняття продовольчої безпеки, провести інформаційно-роз'яснювальну та просвітницьку роботу щодо поширення позитивного досвіду ЄС, показати теоретичні та практичні аспекти євроінтеграції та ролі України в глобальній продовольчій безпеці, вивчити законодавче забезпечення сталого розвитку сільських територій в Україні, ознайомитися з правовим регулюванням органічного виробництва та переробки сільськогосподарської продукції в ЄС та Україні, досвідом ЄС у сфері сільського розвитку, формуванням системи зайнятості та повернення сільського населення, обґрунтувати важливість питання збільшення експорту переробленої сільськогосподарської продукції на основі європейських та світових практик.

Лекційний матеріал побудований з урахуванням сьогодення та передбачає вирішення основних проблеми забезпечення продовольчої безпеки через залучення малого та середнього бізнесу на відновлених сільських територіях, знання дисципліни допоможе студенту ознайомитися з європейськими практиками та розширити світогляд на стратегію формування продовольчої безпеки завдяки місцевому виробництву, виробництву з доданою вартістю, підвищити свій особистий потенціал розвитку, знайти нові можливості для працевлаштування та соціальної інтеграції.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Євроінтеграція та сталий розвиток сільських територій як запорука забезпечення продовольчої безпеки

Кушнір С.О., д.е.н., професор кафедри

Тема 1. Євроінтеграція та роль України в глобальній продовольчій безпеці.

Продовольча безпека, суть та складові. Продовольча безпека світу в контексті війни в Україні: дослідження ФАО ООН.

Зарубіжний досвід регулювання продовольчого забезпечення. Етапи еволюції підходів до трактування і виміру продовольчої безпеки світу.

Екоцид природних умов України. Важливість сталого розвитку сільських територій України в умовах повоєнного відновлення.

Бондар О.Г., д.ю.н., перший проректор

Тема 2. Правові основи та європейські детермінанти сталого розвитку сільських територій України

Теоретико-методологічні та нормативно-правові основи сталого розвитку сільських територій в Україні через призму світових практик та досвіду ЄС. Стокгольмська декларація з довкілля 1972 р. Декларація Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища і розвитку 1992 р. Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року (the 2030 Agenda for Sustainable Development - Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 р.). Цілі сталого розвитку в Україні, їх нормативне закріплення.

Правове регулювання використання, охорони та відновлення земельних та інших природних ресурсів у системі організаційно-правового механізму забезпечення сталого розвитку сільських територій.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, ратифікована Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII, як програмно-нормативна основа розвитку законодавства України у контексті євроінтеграції.

Правові акти Європейського Союзу щодо сталого розвитку села. Європейська зелена угода (The European Green Deal). Спільна аграрна політика ЄС (The Common Agricultural Policy of EU). Програми дій ЄС з охорони навколишнього природного середовища. Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 р. (The EU's biodiversity strategy for 2030).

Державний протекціонізм у сфері сталого розвитку сільських територій: підходи України та ЄС.

Кушнір С.О., д.е.н., професор кафедри

Тема 3. Інноваційні європейські моделі «реконструкції» сільських територій та громад як запорука забезпечення продовольчої безпеки

Сільські території та їх роль в Україні. Спільна аграрна політика: мета, переваги та задачі. Європейське інноваційне партнерство (EIPs). Європейські інноваційні партнерства у сфері сприяння розвитку сільських територій та забезпечення продовольчої безпеки. Сільськогосподарська продуктивність і стійкість (EIP-AGRI). Системи сільськогосподарських знань та інновацій (AKIS). Платформа розумної спеціалізації для сільського господарства (S3P Agri-Food). Програма місцевого розвитку LEADER/CLLD. RURBAN/ Партнерство для сталого розвитку міст та сільських територій. POSEI – програма підтримки найвіддаленіших регіонів ЄС.

Світовий досвід повоєнної відбудови (План Маршалла, досвід Південної Кореї, Балкан): помилки та успіхи.

Інноваційні європейські моделі «реконструкції» сільських територій. Досвід європейських країн на прикладі Польщі, Швеції, Румунії. Інвестиції у розвиток сільських громад та малого фермерства.

Національні, стратегічні, соціологічні, економічні, інноваційно-інвестиційні та інші зв'язки закономірностей сталого розвитку сільських територій.

Бондар О.Г., д.ю.н., перший проректор

Тема 4. Правове регулювання відносин в сфері продовольчої безпеки та якості продовольства: досвід Європи та України

Поняття, зміст та принципи продовольчої безпеки як ключового елемента сталого розвитку. Правові та організаційно-інституційні аспекти забезпечення продовольчої безпеки України.

Правове регулювання використання, охорони та відновлення земельних та інших природних ресурсів у системі організаційно-правового механізму забезпечення продовольчої та сировинної безпеки держави.

Правові акти Європейського Союзу щодо забезпечення продовольчої безпеки та якості і безпечності сільськогосподарської продукції. Організаційно-правові інструменти забезпечення продовольчої безпеки у Спільній аграрній політиці ЄС (The Common Agricultural Policy of EU).

Правове регулювання органічного виробництва в Україні та ЄС: загальна характеристика.

Державний протекціонізм у сфері реалізації продовольчої безпеки: підходи України та ЄС.

Змістовий модуль 2. Законодавче забезпечення сталого розвитку сільських територій в Україні: проблеми та перспективи

Луц Д.М., к.ю.н., доцент кафедри

Тема 1. Державна аграрна політика як чинник забезпечення сталого розвитку сільських територій

Поняття, принципи і методи публічного управління сільськогосподарською діяльністю.

Поняття та структура організаційно-правового механізму публічного управління в сільському господарстві.

Правове регулювання аграрного протекціонізму в сфері забезпечення сталого

розвитку сільських територій на державному рівні.

Правове регулювання аграрного протекціонізму в сфері забезпечення сталого розвитку сільських територій на регіональному рівні. Аналіз відповідних регіональних програм.

Поняття соціального розвитку села та правовий режим об'єктів його соціальної інфраструктури.

Луц Д.М., к.ю.н., доцент кафедри

Тема 2. Суб'єкти сільськогосподарської діяльності: правові основи діяльності

Правове положення аграрних підприємств корпоративного типу.

Поняття та загальна характеристика правового статусу фермерських господарств.

Правове становище особистих селянських господарств.

Поняття та загальна характеристика правового статусу сільськогосподарських кооперативів.

Федчишин Д.В., д.ю.н., доцент кафедри

Тема 3. Правове регулювання залучення інвестицій в сільське господарство

Загальна характеристика інвестицій у сільське господарство.

Особливості правового регулювання залучення інвестицій у сільське господарство.

Об'єкти та суб'єкти залучення інвестицій у сільське господарство.

Правова регламентація залучення інвестицій до соціальної сфери в межах сільських територій

Змістовий модуль 3. Органічне виробництво як сучасна економічна модель та вклад в здоров'я нації

Федчишин Д.В., д.ю.н., доцент кафедри

Тема 1. Правове регулювання органічного виробництва та переробки сільськогосподарської продукції в ЄС та Україні.

Правове регулювання органічного виробництва в Україні.

Ведення органічного виробництва як чинник забезпечення екологізації сільського господарства.

Правове регулювання використання земельних ділянок для ведення органічного виробництва.

Сертифікація органічного виробництва та маркування органічної продукції

Міжнародний досвід правового регулювання органічного виробництва

Венгерська Н.С., к.е.н., доцент кафедри

Тема 2. Європейські практики органічного виробництва в контексті сталого розвитку сільських територій.

Європейський ринок органічної продукції. Досвід ЄС у сфері підтримки сільського органічного виробництва. Стратегії «розумних» сіл країн ЄС в контексті сталого розвитку. Розумне органічне сільське господарство та Інтернет речей. Органічне виробництво та практика диверсифікації діяльності європейських органічних ферм: гастрономія та туризм (відповідальний, екологічний, сільський, аграрний, креативний, культурний).

Розвиток українського органічного виробництва: реалії сьогодення та європейські практики. Органічне виробництво в Україні. Компаративний аналіз практик органічного виробництва в Україні та ЄС. Роль органічних кооперативів, кластерів та цифрових мереж сільського розвитку в умовах післявоєнної відбудови. Місцеві продовольчі системи: традиції та інноваційні ідеї. Географічні зазначення та регіональні бренди продукції. Перспективи українського органічного виробництва та експорту продукції на європейський

ринок.

Інструменти популяризації органічного виробництва та споживання: економіко-правовий аспект. Вклад органічного виробництва та збалансованого харчування в здоров'я населення. Обізнаність населення щодо корисності органічних продуктів. Інструменти популяризації та просування органічної продукції, гастрономічних та туристичних послуг. Органічний день ЄС. Огляд та аналіз результатів EU Organic Awards.

Змістовий модуль 4. Продовольчий фронт як умова забезпечення безпеки сільських територій

Луц Д.М., д.ю.н., доцент кафедри

Тема 1. Відновлення економічного розвитку сільськогосподарських громад України в контексті євроінтеграції

Поняття та сутність інвестиційної діяльності.

Правові засади діяльності центрів залучення інвестицій.

Реалізація державної політики в галузі сільськогосподарської дорадчої діяльності

Сприяння розвитку малого підприємництва на селі.

Правовий режим об'єктів соціальної інфраструктури села.

Відновлення виробництва на потенційно *замінованих* та забруднених вибухонебезпечними предметами землях.

Кушнір С.О., д.е.н., професор кафедри

Тема 2. Місцевий економічний розвиток сільських територій – основа продовольчої безпеки громад і держави

Людина - як рушійна сила розвитку держави. Складові життя села. Формування програми комплексного відновлення територіальних громад як запорука забезпечення продовольчої безпеки. Державний аграрний реєстр та програми підтримки місцевого економічного розвитку сільських громад та бізнесу.

Аналіз виконання завдань, поставлених на виконання Цілі 2 Цілей сталого розвитку в розрізі областей України.

Суть, мета та особливості SWOT аналізу сільських територій. Дослідження стану та потенціалу розвитку бізнесу регіону в контексті продовольчої безпеки на прикладі Запорізької області та територіальних громад.

Приклади успішних бізнес-ідей, пов'язаних з забезпеченням продовольчої безпеки.

Батракова Т.І., к.е.н., доцент кафедри

Тема 3. Формування програми самозабезпечення власних потреб країни та регіонів власним виробництвом «Знай свого виробника».

Розвиток сільського господарства в напрямку забезпечення власних потреб країни власним виробництвом. Програма самозабезпечення харчовими продуктами як інструмент посилення продовольчої безпеки громад.

Оцінка стану продовольчої безпеки громади: аналіз наявності харчових продуктів, аналіз потенціалу громади.

Шляхи та засоби розв'язання проблеми: сімейне та жіноче фермерство, новітні сектори сільської економіки. Залучення жінок до ідеї формування здорового раціону харчування.

Напрями відновлення та розвитку органічного виробництва в Запорізькій області, можливості експорту продовольства в країни ЄС та світу.

Органічне виробництво в Запорізькій області як частина програми самозабезпечення харчовими продуктами та потенціал для збільшення експорту.

Змістовий модуль 5. Стратегії сталого розвитку сільських територій в контексті євроінтеграції та післявоєнного відновлення

Венгерська Н.С., к.е.н., доцент кафедри

Тема 1. Формування стратегії сталого розвитку сільських територій: досвід країн Європи

Довгострокове бачення розвитку сільських територій ЄС до 2040 року. Теоретичні аспекти формування стратегії сталого розвитку територій. Інструменти стратегічного планування та аналізу: PEST, LONGPEST, PESTLE, STEEPLE. Основні компоненти довгострокового бачення розвитку сільських територій ЄС до 2040 року. Основні чинники розвитку сільських територій до 2040 року та чотири взаємодоповнюючі сфери діяльності: сильні, об'єднані, стійкі та процвітаючі сільські території. Результати громадських консультацій щодо довгострокового бачення. План дій ЄС для сільських територій: проекти та нові інструменти. Сценарії та прогнози розвитку сільських територій ЄС (результати дослідницьких проєктів).

Особливості формування стратегій розвитку сільських територій. Огляд стратегій сталого розвитку європейських сіл. Українські кейси формування стратегій розвитку об'єднаних територіальних громад в контексті євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

Інноваційні бізнесові моделі у сфері розвитку сільських територій в контексті забезпечення продовольчої безпеки. Аналіз успішних інноваційних бізнес-моделей в ЄС за результатами Agricultural and Rural Inspiration Awards (ARIA) 2023.

Бізнес модель Canvas як ефективний інструмент діагностики та планування стратегії підприємства. Огляд європейських та українських інноваційних підприємств у сфері розвитку сільських територій на основі бізнес-моделі Canvas. Використання інструментів стратегічного аналізу та планування для інноваційних бізнесів на сільських територіях.

Батракова Т.І. , к.е.н., доцент кафедри

Тема 2. Розробка бізнес-плану малого сільськогосподарського виробництва відповідно до стратегії «Від ферми до столу»

Вимоги до бізнес-планування малого сільськогосподарського підприємства та формування ефективної стратегії його роботи відповідно до принципів ЄС.

Стратегія «Від ферми до виделки» - частина європейського зеленого курсу: цілі, напрямки та основні показники.

Українська стратегія «Від лану до столу»: цілі та напрямки розвитку.

Стан фінансування органічного виробництва в Україні.

Бізнес-план як основний документ для отримання фінансування.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Усього балів
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	
		о/ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	14	10		8		2		4		10
2	14	10		8		2		4		10
3	14	10		6		4		4		10
4	14	10		6		4		4		15
5	14	10		4		6		4		15
Усього за змістові модулі	70	50		32		18		20		60
Підсумковий семестровий контроль залік	20									40
Загалом	90									100

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	№ теми	Назва теми	Кількість годин		
			денна форма	заочна форма	
1	1.	Євроінтеграція та роль України в глобальній продовольчій безпеці.	2		
	2.	Правові основи та європейські детермінанти сталого розвитку сільських територій України	2		
	3.	Інноваційні європейські моделі «реконструкції» сільських територій та громад як запорука забезпечення продовольчої безпеки	2		
	4.	Правове регулювання відносин в сфері продовольчої безпеки та якості продовольства: досвід Європи та України	2		
	2	5.	Державна аграрна політика як чинник забезпечення сталого розвитку сільських територій	2	
		6.	Суб'єкти сільськогосподарської діяльності: правові основи діяльності	2	
		7.	Правова регламентація земельних відносин в контексті забезпечення продовольчої безпеки	2	
		8.	Правове регулювання залучення інвестицій в сільське господарство	2	
3	9.	Правове регулювання органічного виробництва та переробки сільськогосподарської продукції в ЄС та Україні.	4		
	10.	Європейські практики органічного виробництва в контексті сталого розвитку сільських територій.	2		
4	11.	Відновлення економічного розвитку сільськогосподарських громад України в контексті євроінтеграції	2		
	12.	Місцевий економічний розвиток сільських територій – основа продовольчої безпеки громад і держави	2		
	13.	Формування програми самозабезпечення власних потреб країни та регіонів власним виробництвом - «Знай свого виробника»	2		
5	14.	Формування стратегії сталого розвитку сільських територій: досвід країн Європи	2		
	15.	Розробка бізнес-плану малого сільськогосподарського виробництва у відповідності до стратегії «Від ферми до столу»	2		
Разом			32		

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	1.	Національні, стратегічні, соціологічні, економічні, інноваційно-інвестиційні та інші зв'язки закономірностей сталого розвитку сільських територій	2	
2	2.	Правова регламентація розвитку та залучення інвестицій до соціальної сфери в межах сільських територій	2	
3	3.	Розвиток українського органічного виробництва: реалії сьогодення та європейські практики.	2	
	4.	Інструменти популяризації органічного виробництва та споживання: економіко-правовий аспект.	2	
4	5.	Дослідження стану та особливостей сільських територій Запорізької області після окупації та військових дій	2	
	6.	Напрями відновлення та розвитку органічного виробництва в Запорізькій області, можливості експорту продовольства в країни ЄС та світу	2	
5	7.	Інноваційні бізнесові моделі у сфері розвитку сільських територій в контексті забезпечення продовольчої безпеки.	2	
	8.	Бізнес-симуляційна гра: бізнес-план малого сільськогосподарського підприємства та формування ефективної стратегії його роботи відповідно до принципів ЄС.	4	
Разом			18	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів *

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	Практичне завдання	Підготовка доповідей та презентацій, робота в групах по питаннях тем 1-4 (Розділ 3 робочої програми) Практичне завдання 1 в системі https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16248	Виконання практичного завдання максимально оцінюється у 5 балів	5
	Тестування -	Тестування в системі moodle включає питання за темами 1-4.	Тестування (в системі Moodle) складається з 10 тестових завдань. Тестове завдання містить 4 відповіді, одна з яких є правильною. За правильну відповідь на одне запитання студент отримує 0,5 бал, таким чином, відповівши правильно на всі запитання студент може отримати 5 балів.	5
Усього за ЗМ 1	2			10
2	Практичне завдання	Підготовка доповідей та презентацій, робота в групах по питаннях тем 5-8 (Розділ 3 робочої програми) Практичне завдання 1 в системі https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16248	Виконання практичного завдання максимально оцінюється у 5 балів	5
	Тестування -	Тестування в системі moodle включає питання за темами 5-8.	Тестування (в системі Moodle) складається з 10 тестових завдань. Тестове завдання містить 4 відповіді,	5

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			одна з яких є правильною. За правильну відповідь на одне запитання студент отримує 0,5 бал, таким чином, відповівши правильно на всі запитання студент може отримати 5 балів.	
Усього за ЗМ 2	2			10
3	Практичне завдання	Підготовка доповідей та презентацій, робота в групах по питаннях тем 9-11 (Розділ 3 робочої програми) Практичне завдання 1 в системі https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16248	Виконання практичного завдання максимально оцінюється у 5 балів	5
	Тестування -	Тестування в системі moodle включає питання за темами 9-11.	Тестування (в системі Moodle) складається з 10 тестових завдань. Тестове завдання містить 4 відповіді, одна з яких є правильною. За правильну відповідь на одне запитання студент отримує 0,5 бал, таким чином, відповівши правильно на всі запитання студент може отримати 5 балів.	5
Усього за ЗМ 3	2			10
4	Практичні завдання	Підготовка доповідей та презентацій, робота в групах по питаннях тем 12-14 (Розділ 3 робочої програми) Практичне завдання 1 в системі https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16248	Виконання практичного завдання максимально оцінюється у 5 балів	10
	Тестування -	Тестування в системі moodle включає питання за темами 12-14.	Тестування (в системі Moodle) складається з 10 тестових завдань. Тестове завдання містить 4 відповіді, одна з яких є правильною. За правильну відповідь на одне запитання студент отримує 0,5 бал, таким чином, відповівши правильно на всі запитання студент може отримати 5 балів.	5
Усього за ЗМ 4	3			15
5	Практичні завдання	Підготовка доповідей та презентацій, робота в групах по питаннях тем 15-16 (Розділ 3 робочої програми) Практичне завдання 1 в системі https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16248	Виконання практичного завдання максимально оцінюється у 5 балів	10
	Тестування -	Тестування в системі moodle включає питання за темами 15-16.	Тестування (в системі Moodle) складається з 10 тестових завдань. Тестове завдання містить 4 відповіді, одна з яких є правильною. За правильну відповідь на одне запитання студент отримує 0,5 бал, таким чином,	5

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			відповівши правильно на всі запитання студент може отримати 5 балів.	
Усього за ЗМ 5	3			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

7. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Захист групового дослідницького завдання	Групове дослідницьке завдання виконується у вигляді аналітичного дослідження, стратегічного планування та бізнес-моделювання (Business Model Canvas). Проект має складатися з опису стратегії та бізнес-моделі, а також презентації (Power Point) розміром до 20 слайдів. Завдання виконується слухачами курсу групою 3-5 осіб або індивідуально. Презентація розробленого студентами проекту має складати не більше 10 хв для оцінювання та обговорення викладачами та зовнішніми експертами.	Підготовка проекту: 1.Ідея та концепція проекту, актуальність, креативність, логічна побудова, повнота розкриття.	10
			2. Відповідність сегментам «Business Model Canvas»:	10
			3. Оформлення проекту: дотримання академічних стандартів оформлення та доброчесності: - текст тез має бути набраний у Microsoft Word у форматі *.doc; - розмір аркуша – А4, орієнтація – книжна; - шрифт Times New Roman, розмір 14; - міжрядковий інтервал – 1,5; - всі поля по 2 см, абзацний відступ – 1,25 см; - вирівнювання тексту – за шириною; - назва проекту великими буквами посередині сторінки, автори – під назвою з зазначенням ПІБ, факультету та спеціальності, номеру групи; - посилання на використання інтелектуальної власності (список використаних джерел).	10
			4.Презентація проекту: - презентабельність проекту; - відображення суті та логічна послідовність; чіткість викладання матеріалу та вміння зацікавити слухачів.	10
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

8. Рекомендована література

Законодавчо-нормативні документи:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої

сторони, ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

2. Про прийняття за основу проекту Закону України про продовольчу безпеку України : Постанова Верховної Ради України від 14.06.2011 № 3498-VIU. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3498-vi>

3. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24 червня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану : Закон України від 24 березня 2022 р. № 2145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>

5. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.

6. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.

7. Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції: Постанова Верховної Ради України від 29 липня 2022 р. № 2483-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2483-IX#Text>.

8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

9. Про стан забезпечення продовольчої безпеки : Рішення РНБО, затверджене Указом Президента України від 9 жовтня 2023 року № 681/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0038525-23#Text>

10. Методика розроблення програми комплексного відновлення території територіальної громади. Програма Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE). URL : <https://drive.google.com/file/d/1TCbzoccm7U0DNxM7z03Um-MGYhN3D6MJ/view>

Основна:

1. Лазарева О. В. Соціально-економічний розвиток сільських територій : навч. посіб. / О. В. Лазарева. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 128 с.

2. Земельне право : підручник. 3-тє вид., доп. і перероб.; за ред. М. В. Шульги. Харків : Юрайт, 2023. 592 с.

3. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку : колективна монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.

4. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Національна безпека і оборона, №1 - 2, 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf

5. Protecting and preserving the source of our food and helping our agricultural communities thrive. Corteva Agriscience. URL: <https://www.corteva.com/>

6. Global Food Security Index 2022. Economist Impact. URL: https://impact.economist.com/sustainability/project/foodsecurity-index/reports/Economist_Impact_GFSI_2022_Global_Report_Sep_2022.pdf

7. Вплив війни на сільськогосподарські підприємства: Результати загальнонаціонального опитування сільськогосподарських підприємств із земельними ділянками до 250 гектарів / UKRAINE Impact of the war on agricultural enterprises Findings of a nationwide survey of agricultural enterprises with land up to 250 hectares, January–February 2023 : Звіт Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО), URL : <https://www.fao.org/3/cc5755en/cc5755en.pdf>

8. Клименко І.В., Бугрій М.Г., Ус І.В. Спільна аграрна політика Європейського Союзу: можливості та виклики для України. Аналітична доповідь. КИЇВ : НІСД, 2011. 19 с. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-07/agro_polytyka-f29c7.pdf
9. Державні програми підтримки економіки у 2022 році. Інформаційна довідка : Проєкт USAID «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»). URL : hoverla.org.ua
10. Актуальні проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки України : монографія / О. М. Батигіна, В. М. Жушман, В. М. Корнієнко [та ін.] ; за ред. : В. Ю. Уркевича, М. В. Шульги ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків : ФОП Шевченко С. О., 2013. 326 с.
11. Григор'єва Х. А. Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.
12. Проблеми правового забезпечення сталого розвитку сільських територій в Україні : монографія / А. П. Гетьман, І. В. Ігнатенко, В. М. Корнієнко та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. Харків : Право, 2016. 360 с.
13. Імплементация європейського досвіду комплементарного розвитку сталого сільського туризму та креативних індустрій / за ред. А.В. Череп, Н.С. Венгерської, Л.В. Безкоровайної, В.Г. Воронкової, О.Г. Черепа, О. А. Бойки, С.В. Омелянчика. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 196 с.
14. Рейманн М., Венгерська Н., Корнус О., Пацюк В., Холодок В., Паланг Х. Розвиток українських прифронтових громад і туристичного бізнесу в умовах війни та стратегії на майбутнє: аналітичний звіт за результатами міжнародного дослідницького проєкту (кінц.) / за ред. М. Рейманна. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань, 2023. 123 с.

Додаткова:

1. Сторонянська І. З., Залуцький І. Р., Патицька Х. О. Сільські території в Україні: практика ідентифікації та інструменти розвитку: науково-аналітична доповідь. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. Долишнього НАН України». 2021. 137 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). URL : <https://ird.gov.ua/irdp/p20210038.pdf>
2. Селіванова-Зеркаль І.О. Сільський розвиток Польщі: зміни 1990 - х - 2000 - х років : дис. канд. істор. Наук :07.00.02 / Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова, Київ, 2016. 236 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Selivanova__Zerkal_Iryna/Silskyi_rozvytok_Polschi_zminy_1990_-_kh_-_2000_-_kh_rokiv.pdf?
3. Петрецький І.І. Інфраструктурне забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів розвитку сільських територій: зарубіжний досвід і напрями його імплементатії. Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія Економіка. Вип. 2(60). С.52-59. URL : <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/266533>
4. Варшавська Н.Г. Спільна аграрна політика ЄС: генезис, основні цільові орієнтири для України. Економіка і організація управління № 2 (22). 2016. С.215-222. URL : <https://jeou.donnu.edu.ua/issue/view/128>
5. Огляд збитків та втрат в АПК. Офіційний сайт Київська школа економіки. URL : <https://kse.ua/ua/oglyad-zbitkiv-ta-vtrat-v-apk/>
6. Зовнішня торгівля товарами. Підсумки I півріччя 2023 року. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhнародni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-tovaramy-pidsumky-i-pivrichchya-2023-roku>
7. Звіт про оцінку потреб після катастрофи на Каховській дамбі : Звіт Уряду України та ООН. URL: <https://ukraine.un.org/en/248860-post-disaster-needs-assessment-report-kakhovka-dam-disaster>.

8. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні : колективна монографія / відп. ред. : Т. Є. Харитонова, І. І. Каракаш. Одеса : ВД «Гельветика», 2018. 722 с.
9. Духневич А. В. Правові проблеми реалізації Угоди про сільське господарство СОТ в Україні : монографія. Луцьк : «Вежа-Друк», 2016. 400 с.
10. Федчишин Д. В. Реалізація та захист земельних прав в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Херсон : ВД «Гельветика», 2020. 418 с.
11. Проблеми та перспективи впровадження європейського досвіду диверсифікації сільського туризму в Україні на засадах креативності та збалансованості : збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 15–16 вересня 2021 року) / за ред. А. В. Череп, Н. С. Венгерської. Запоріжжя : ВД «Гельветика». 2021. 200 с.
12. Диверсифікація європейського сільського туризму через збалансованість та креативність : навч.-практ. посіб. / за ред. А. В. Череп, Н. С. Венгерської. Запоріжжя : ВД «Гельветика». 2022. 272 с.

Інформаційні джерела:

1. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua>
2. Що таке продовольча безпека? URL: <https://stories.state.gov/what-is-food-security-uk/>
3. Інтерактивна мапа руйнувань агросектору України. URL: <https://map.agrirecovery.com.ua/#/map>
4. Офіційний сайт Київської школи економіки. URL: <https://kse.ua/ua>
5. Europa.eu. URL: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/rurdev/refprop_en.pdf
6. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
7. Офіційний сайт Українського агентства фінансового розвитку. URL: <http://www.u-fin.com.ua>
8. Офіційний сайт Міжнародного центру перспективних досліджень. URL: <http://www.icps.kiev.ua>
9. Офіційний сайт Інституту економіки і прогнозування НАН України. URL: <http://www.ief.org.ua>
10. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу: www.uaib.com.ua
11. Бізнес-план інструкція для початківців: <https://itstatti.in.ua/18-biznes/659-yak-pravilno-napisati-biznes-plan.html>
12. Офіційний сайт Агропортал. URL : <https://agroportal.ua/publishing/idei-dlya-biznesa>
13. Agricultural Knowledge and Innovation Systems (AKIS). URL: <https://modernakis.eu/about/>
14. Agricultural and Rural Inspiration Awards 2023. URL: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/agricultural-and-rural-inspiration-awards-2023_en#paragraph-8729
15. Varabanova, Y. and Krzysztofowicz, M., Digital Transition: Long-term Implications for EU Farmers and Rural Communities, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/286916, JRC134571. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC134571>
16. D3.4 FORESIGHT PROSPECTS FOR THE FUTURE OF EU RURAL AREAS 30 June 2023. https://rural-interfaces.eu/wp-content/uploads/2023/07/D3.4_Foresight-prospects-for-the-future-of-EU-rural-areas.pdf. URL: Agricultural Productivity and Sustainability (EIP-AGRI) <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/>

17. EU Organic Day: Highlighting excellence across the organic value chain through the second EU Organic Awards. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/news/eu-organic-day-highlighting-excellence-across-organic-value-chain-through-second-eu-organic-awards-2023-09-25_en
18. Finalists announced for the 2023 EU Organic Awards. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/news/finalists-announced-2023-eu-organic-awards-2023-07-18_en
19. Highlights of the Sollstedt Smart Village Strategy Germany. URL: https://www.smartrural21.eu/wp-content/uploads/Sollstedt_Summary-Highlights-of-strategy.pdf
20. INTERNET OF FOOD & FARM 2020. URL: <https://www.iof2020.eu/>
21. Organic farming and the Internet of Things (IoT): synergy or conflict? URL: <https://www.organicseurope.bio/news/organic-farming-and-the-internet-of-things-iot-synergy-or-conflict/>
22. Organic production and products. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-production-and-products_en
23. Smart Organic Agriculture and IoT. URL: https://icrofs.dk/fileadmin/icrofs/Nyheder_PDF/TPOrganics__draft_IoT_Inventory_for_consultation_20152207.pdf
24. The future of the EU's rural areas. URL: <https://epthinktank.eu/2022/03/14/the-future-of-the-eus-rural-areas/>
25. The Smart Rural 21 project. URL: <https://www.smartrural21.eu/villages/>
26. Virtsu Smart Village strategy. URL: https://www.smartrural21.eu/wp-content/uploads/9.-Kulno-Keskula_Virtsu-Estonia.pdf